

Asia: VN/14961/2024

## **Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)**

### **Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi**

#### **Avovastaus**

Toimenpideohjelmassa kuvataan taakanjakosektorille asetettujen tavoitteiden edellyttämiä toimia. Taakanjakosektorille asetetut tavoitteet ovat jo itsessään haastavia, eikä sen kannettavaksi tule säilyttää vastuuta maankäyttösektorin tavoitteista, vaan jokaisen sektorin tulee tehdä osansa Suomen päästövähennysten saavuttamiseksi.

### **Liikenne**

#### **Avovastaus**

-

### **Maatalous**

#### **Avovastaus**

Maatalouden taakanjakosektorille laskettavat päästöt ovat pysyneet suhteellisen tasaisena viime vuosina samalla, kun taakanjakosektorin päästöt kokonaisuudessaan ovat vähentyneet. Esimerkiksi vuoden 2005 tasosta taakanjakosektorin päästöt vähentyivät vuoteen 2024 mennessä yli neljänneksen. Maatalouden osuus taakanjakosektorin päästöistä on neljännes, vaikka merkittävä osa maatalouden päästöistä kohdistuu maankäyttösektorille. Seuraavassa Suomen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelmassa tulisi varmistaa maataloustukien hyödyntäminen Suomen ilmastopäästöjen vähentämiseen. Vuonna 2024 maatalouden ja maaseudun kehittämiseen myönnettiin Suomessa tukea yhteensä noin 1,9 miljardia euroa. Muilla talouden sektoreilla ei ole käytettävänänsä vastaavaa julkista panostusta omien päästöjensä leikkaamiseen. Maa- ja metsätalous ei ole kyennyt leikkaamaan päästöjään myöskään maankäyttösektorilla. Maankäyttösektorin päästövähennykset tulee toteuttaa maankäyttösektorilla, eikä niitä pidä siirtää taakanjakosektorille. Myös sektoreiden sisällä eri toimialojen tulee kattaa suhteellista osuuttaan päästöistä vastaava osuus niiden vähentämisestä. Toimenpideohjelman luonnoksessa on lueteltu useita maataloustukien ehtoihin tarvittavia täsmennyksiä päästöjen vähentämiseksi.

Luonnoksen sivulla 115 kerrotaan ruokajärjestelmän toimijoiden yhteistyöstä, jolla voidaan vähentää kasvihuonepäästöjä. Tässä yhteydessä mainitaan Makeran rahoittama hanke, jossa kehitetään elintarvikkeiden hiili- ja ympäristöjalanjälkilaskentaa. Elintarvikealan toimialajärjestöt Päivittäistavarakauppa ry, Elintarviketeollisuusliitto ja MTK ovat vedonneet maa- ja metsätalousministeriöön, että valmisteilla olevassa ruokastrategiassa huomioitaisiin tarve kehittää datataloutta elintarvikealalla. Tuotteiden ympäristövaikutuksia koskevan tiedon välittäminen kuluttajan ostopäätösten tueksi edellyttää huomattavaa kehityspanosta. Valtio kerää omiin tietokantoihinsa, esimerkiksi Ruokaviraston toimesta, paljon tietoa alkutuotannosta. Tämä tieto tulisi saada hallitusti ja tiedon omistajuutta kunnioittaen nykyistä laajemmin käyttöön kuluttajien ostopäätösten tueksi. Alkutuottajalle tämä mahdollistaisi uusia ansaintamahdollisuuksia ympäristön kannalta korkealaatuisesta toiminnasta. Kaupalle datatalous tarjoaa työkalun scope 3 -päästöjen vähentämiseen ja kuluttajalle mahdollisuuden oman kulutuksensa päästöjen vähentämiseen.

Esitämme, että politiikkatoimiin lisätään elintarvikealan datatalouden kehittäminen.

## Rakennusten erillislämmitys

### Avovastaus

-

## Työkoneet

### Avovastaus

-

## Jätehuolto

### Avovastaus

Suomi ei ole saavuttanut pakkausmuovin kierrätystavoitettaan, koska suuri osa muovipakkauksista kerätään Suomessa energiajätteen mukana poltettavaksi jätteenpolttolaitoksissa. Valmisteilla olevassa kiertotalouslaissa tulisi löytää toimivat keinot kierrätyskelpoisten pakkausjätteiden polton lopettamiseksi. Asia mainitaankin luonnoksessa esitetyissä politiikkatoimissa.

## F-kaasut

### Avovastaus

Päivittäistavarakauppa tekee parhaillaan merkittäviä investointeja kylmälaitteidensa päivittämiseksi EU:n F-kaasusetuksen mukaisiksi vuoteen 2030 mennessä. Merkittävälle osalle maaseudun pienistä myymälöistä näiden investointien tekeminen on mahdotonta. Niiden tulorahoitus ei riitä, pankit eivät myönnä niille lainaa ja ne on rajattu pääosin maaseudun yritystukien ulkopuolelle.

Esitämme, että politiikkatoimiin lisätään tukitoimet maaseudun pienten päivittäistavarakaupan myymälöiden kylmälaiteinvestointeja varten.

## Teollisuus ja muut päästöt

### Avovastaus

-

## Kuntien ja alueiden ilmastotyö

### Avovastaus

-

## Kulutuksen hiilijalanjälki

### Avovastaus

Kaupan oman toiminnan päästöt ovat hyvin vähäisiä verrattuna sen valikoimassa olevien tuotteiden päästöihin. Päivittäistavarakaupan osalta elintarvikkeet ovat merkittävin tuoteryhmä paitsi myynnin myös ilmastopäästöjen osalta. Kauppa voi vaikuttaa näihin päästöihin yhteistyössä hankintaketjussaan olevien yritysten kanssa sekä tarjoamalla asiakkailleen tietoa ostopäätöstensä tueksi. Kulutuksen hiilijalanjäljestä elintarvikkeet vastaavat merkittävästä osasta. Luonnoksessa mainitaan, että suurin kulutuksen ilmastovaikutusten vähentämisen potentiaali olisi kasvispainotteiseen ruokavalioon siirtymisellä (yhdessä autokannan sähköistymisen kanssa). Päivittäistavarakaupan johtavilla yrityksillä on omia tavoitteitaan valikoimansa kehittämiseksi kasvipainotteisemmaksi. Ne ovat tehneet myös ravitsemussitoumuksia, jotka tukevat ravitsemussuositusten mukaista kuluttajakäyttäytymistä. Lisäksi ne tarjoavat asiakkailleen hiilijalanjälkilaskureita, jotka perustuvat asiakkaiden ostoihin, ei pelkästään yleiseen tuotetietoon.

Esitämme, että sivulla 147 mainittaisiin kaupan yritysten toiminta kuluttajien hiilijalanjäljen pienentämiseksi mm. erilaisten hiilijalanjälkilaskureiden ja kasvipainotteiseen ruokavalioon siirtymistä tukevien toimien avulla.

## Julkiset hankinnat

### Avovastaus

-

## Muut poikkisektorit

### Avovastaus

Kansallista kiertotalousohjelmaa toteutetaan kiertotalouden green dealilla, jossa on myös elintarvikkeita koskeva osuus. Green dealin tueksi valmistellaan EU-rahoitteista LIFE-hanketta. Olisikin tärkeää, että yritykset saisivat LIFE-hankkeesta käytännön tukea kiertotalousohjelman toteuttamiseen osaltaan.

## Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

### Avovastaus

-

## Muita huomioita

### Avovastaus

EU:n vastuullisuuslainsäädännöstä aiheutuu yrityksille alati kasvavaa hallinnollista taakkaa. Kaupan mahdollisuudet raportoida hankintaketjunjensa päästöistä (scope 3) ovat rajalliset, mikä pitäisi tunnistaa sääntelyssä.

Nieminen Ilkka  
Päivittäistavarakauppa ry